

IZVJEŠTAJ
O PROVOĐENJU PROJEKATA DONATORSKE POMOĆI U
MINISTARSTVU PRAVDE BOSNE I HERCEGOVINE U 2021. GODINI

Sarajevo, 2022. godine

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. PREGLED PROJEKATA	2
2.1 PROJEKTI MP BiH U 2020. GODINI.....	2
2.2 PROJEKTI MP BiH U NAREDNOM PERIODU.....	17
3. PREPORUKE ZA PRAĆENJE PROVOĐENJA PROJEKATA	22

SPISAK KORIŠTENIH SKRAĆENICA

AD	Akcioni dokument za sektor pravde i osnovna prava
AP	Akcioni plan
BiH	Bosna i Hercegovina
CGBI	Izgradnja kapaciteta institucija vlasti pri angažiranju u političkom dijalogu sa predstavnicima civilnog društva u BiH
DEI	Direkcija za evropske integracije
DIPAK	Ured državnog IPA koordinatora
DIS	Decentralizovani sistem upravljanja provođenjem IPA projekata
DIS Strategija	Strategija za uspostavljanje decentralizovanog sistema upravljanja fondovima EU
EUDECEB	Jačanje centralnih organa vlasti/VM BiH
EK	Evropska komisija
EU	Evropska unija
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
GIZ	Njemačko društvo za međunarodnu saradnju
IPA	Instrument prepristupne pomoći
IPA nadzorni odbor	Nadzorni odbor za praćenje provođenja projekata IPA
MFT	Ministarstvo finansija i trezora
MP BiH	Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine
MP RS	Ministarstvo pravde Republike Srpske
MLJPI	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice
MS	Ministarstvo sigurnosti
OCD	Organizacija civilnog društva
OESS/OESCE	Organizacija za evropsku sigurnost i saradnju
OKO	Odsjek za krivičnu odbranu MP BiH
PARCO	Ured koordinatora za reformu javne uprave u BiH
RJU	Reforma javne uprave
ROM	Nadzor usmjeren na rezultate
RS	Republika Srpska
SAD	Sjedinjene Američke Države
SPD	Sektorski planski dokument za sektor pravde i osnovna prava
SPPD	Jačanje kapaciteta za strateška planiranja i razvoj politika
SRG	Sektorska radna grupa
SRSP u BiH	Strategija za reformu sektora pravde u BiH za period od 2014.do 2018. godine
SSPKPEI	Sektor za strateška planiranja, koordinaciju pomoći i evropske integracije
SIGMA	EU projekat podrške reformama javne uprave
Tranša	Višestruka novčana uplata
UNDP	Program razvojne pomoći Ujedinjenih nacija u BiH
USAID	Agencija Sjedinjenih Američkih Država za međunarodni razvoj
USAID JP	Projekat podrške pravosuđu
VE	Vijeće Evrope
VM BiH	Vijeće ministara Bosne i Hercegovine
VSTV BiH	Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Vlada RS	Vlada Republike Srpske
Vlada FBiH	Vlada Federacije BiH

1. UVOD

Ministarstvo prave BiH, u okviru svog strateškog cilja „Doprinijeti uspostavljanju koordiniranog, efikasnijeg, efektivnijeg sektora pravde i javne uprave“, vrši procjenu relevantnosti, efikasnosti i efektivnosti donatorske pomoći, praćenjem provođenja projekata iz svoje nadležnosti u kojima je jedan od ključnih korisnika pomoći.

Praćenjem provođenja projekata prikupljaju se relevantne informacije koje se koriste za unapređenje programiranja pomoći, kao i upravljanja cijelim projektnim ciklusom, te služe kao podloga za nastavak ili unapređenje planiranja projektnih aktivnosti i kvalitet provođenja istih, kao i ostvarenja rezultata.

Cilj izvještaja je pružiti informacije rukovodstvu Ministarstva pravde BiH, kao i široj javnosti u BiH, o reformskim aktivnostima unutar sektora pravde i javne uprave u BiH, a koje se provode putem projekata u Ministarstvu pravde BiH.

Svrha izvještaja je pružiti osvrt na provođenje projekata u kojima je Ministarstvo pravde BiH glavni ili krajnji korisnik projekta sa preporukama za unapređenje praćenja provođenja.

Izvještaj obuhvata ažurirane informacije o projektima donatorske pomoći čije je provođenje započelo u prethodnom periodu i koji su se provodili u 2020. godini, kao i informacije o projektima čije se provođenje nastavlja u narednom periodu ili trebaju tek započeti. Ovaj izvještaj sadrži kratki opis svrhe i trenutnog stanja projekata, vrijednost projekata, relevantnost projekata u odnosu na postojeće državne strategije i strateške prioritete Ministarstva pravde BiH, efikasnost donatorske pomoći u odnosu na plan aktivnosti i optimalno korištenje potencijala Ministarstva pravde BiH, kao i efektivnost donatorske pomoći.

Izvještaj je izrađen na osnovu prikupljenih podataka o projektima za sektor pravde koji se vode u Ministarstvu pravde BiH, podataka iz baze projekata Ministarstva finansija i trezora (MFT), kao i pregleda aktivnosti donatora u BiH i informacija prikupljenih od donatorskih agencija i institucija ili osoba zaduženih za provođenje.

Nalazi izvještaja koristit će se za potrebe planiranja i programiranja novih projekata u Ministarstvu pravde BiH, a koji zahtijevaju druge izvore finansiranja, kao i unapređenje procesa praćenja i procjene u narednom periodu.

Provođenje projekata pomoći se prati na osnovu principa: relevantnosti, efikasnosti i efektivnosti. Ovi principi pridonose odgovornosti javne uprave poticanjem na veću transparentnost, predvidljivost i efektivnost.

Principi se definišu na slijedeći način:

- 1) princip relevantnosti u kontekstu provođenja projekata podrazumijeva usklađenost projektnih aktivnosti sa strateškim prioritetima donatora i korisnika,
- 2) princip efikasnosti podrazumijeva najbolju moguću iskorištenost raspoloživih potencijala, vezano za odnos korištenih potencijala i izlaznih vrijednosti u pogledu količine, kvaliteta i rokova,
- 3) princip efektivnosti se odnosi na ispunjavanje postavljenih ciljeva i njihovih efekata.

U kontekstu navedenog, pregled projekata koji se nalazi u nastavku, daje osvrt na njihovo provođenje uzimajući u obzir navedene kriterije.

2. PREGLED PROJEKATA

2.1 Projekti MP BiH u 2021. godini

U Ministarstvu pravde BiH se tokom 2021. godine provodilo, samostalno ili u partnerstvu s drugim institucijama, ukupno osam projekata, kapitalni projekat i priključivanje EU programima:

- 1) Unapređenje rada na predmetima ratnih zločina u BiH – IPA 2019 (nastavak podrške jačanja pravosudnih institucija u BiH u okviru paketa pomoći IPA 2012/2013/2017),
- 2) Podrška EU borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije kao dijela pravde u Bosni i Hercegovini (IPA 2015),
- 3) Inicijativa za pravnu sigurnost i efikasno pravosuđe u Bosni i Hercegovini – Faza II,
- 4) EU podrška za rodnu ravnopravnost u BiH - GEF/GEI,
- 5) Regionalni projekat inicijative borbe protiv korupcije - „Mapa puta za borbu protiv korupcije i nezakonitih finansijskih tijekova za Zapadni Balkan“
- 6) Regionalni projekat Horizontalna podrška reformama u oblasti ljudskih prava („Horizontal facility“) II,
- 7) Jačanje javnih institucija u BiH,
- 8) Podrška reformama javne uprave i pravde u BiH (SIGMA-OECD/ReSPA/RCC),
- 9) Rekonstrukcija sprata zgrade Tužilaštva BiH,
- 10) Programi Evropske unije – „Evropa za građane i Pravosuđe“.

2.1.1 Unapređenje rada na predmetima ratnih zločina – IPA 2017

Aktivnost: Pružiti podršku radu OKO Ministarstva pravde BiH¹

O projektu: Projekat Podrška budžetima institucija pravde za rješavanje predmeta ratnih zločina - IPA 12/13 povezan je sa sektorskim prijedlogom pomoći institucijama pravde u BiH kroz IPA 12/13 finansiranje. Ovaj projekat je namijenjen pravosudnim tijelima BiH u rješavanju neriješenih predmeta i sudovima i tužilaštvima u BiH koji su zaduženi za procesuiranje predmeta ratnih zločina. Podrška se daje isključivo za potrebe efikasnog procesuiranja predmeta ratnih zločina i općenito za efikasnost pravosuđa, a obuhvata materijalne troškove i plate angažovanog osoblja po projektu. Ministarstvo pravde BiH provodi aktivnost: Podrška radu Odsjeka krivične odbrane Ministarstva pravde BiH (OKO) angažovanjem dodatnog kadra, jačanju kapaciteta zaposlenog i dodatnog kadra, te finansiranja relevantnih materijalnih i investicionih troškova radi efikasnog rješavanja predmeta ratnih zločina. Planirani završetak projekta bio je 07. 03. 2017. godine, ali zbog neutrošenih sredstava je prolongiran i sredstva su u cijelosti utrošena u 2019. godini.

Paralelno sa provođenjem spomenutog projekta 20. 12. 2016. godine MFT je sa Delegacijom EU u BiH potpisalo Grant sporazum o dodjeli sredstava za provođenje projekta Unapređenje rada na predmetima ratnih zločina u BiH - IPA 2013 (Projekat IPA 2013), koji predstavlja nastavak projekta Podrška budžetima institucija pravde za rješavanje predmeta ratnih zločina - IPA 12/13. Potpisivanjem ovog ugovora, vrijednog 7.438.000 EUR, osigurana je podrška procesuiranju predmeta ratnih zločina u 15 tužilaštava i osam sudova, kao i podrška za rad OKO-a za period od marta 2016. godine do februara 2019. godine. Za rad OKO-a je izdvojeno 107.554 EUR (210.358 KM). Prenos sredstava je izvršen putem MFT-a u dvije tranše.

¹ MP BiH je direktno nadležno samo za provođenje jedne od projektnih aktivnosti, koja je sastavni dio predmetnog projekta, a odnosi se na pružanje podrške za rad Sektoru za krivičnu pomoć i edukaciju u krivičnim stvarima pred Sudom BiH.

Prva tranša uplaćena je 26. 01. 2017. godine u iznosu od 50.596 EUR (98.957 KM), dok je druga tranša od 56.958 EUR (111.400 KM) uplaćena u dva dijela (prvi dio 11. 04. 2018. godine u iznosu od 43.775 EUR (85.616 KM) i te drugi dio 18. 09. 2019. godine u iznosu od 13.183 EUR (25.784 KM).

Po isteku Projekta IPA 2013 Ministarstvo pravde BiH je, kao koordinator projekta, podnijelo zahtjev za njegovo produženje, u svrhu postizanja postavljenih ciljeva u skladu sa Grant sporazumom potpisanim 20. 12. 2016. godine. Delegacija EU je 30. 07. 2019. godine dala odobrenje za produženje perioda realizacije do 06. 10. 2019. godine. Ukupna realizacija ovog projekta je 202.710 KM, te je podnesen zahtjev za povrat nerealiziranih sredstava u iznosu od 7.648 KM.

Nakon što je Projekat IPA 2013 okončan 06. 10. 2019. godine, započeo je novi projekat, nastavak na prethodni naziva „Unapređenje rada na predmetima ratnih zločina u BiH“ (Projekat IPA 2017), kao podrške jačanju pravosudnih institucija u BiH sa smanjenim brojem pozicija dodatnog kadra, zbog umanjenja odobrenih sredstava. Nakon što su DEU u BiH i MFT, kao nosilac granta IPA 2017. godine, potpisale Ugovor o grantu IPA 2017. godine, MFT je sa svim korisnicima, pa tako i sa Ministarstvom pravde BiH 03. 10. 2019. godine potpisao Interni finansijski memorandum o razumijevanju za nastavak projekta. Time je osigurana podrška radu OKO-a za period od oktobra do augusta 2020. godine u ukupnom iznosu od 25.565 EUR.

Predviđeno je da projekat IPA 2017 traje 10 mjeseci, ali je MFT podnio zahtjev za produženje implementacionog perioda projekta do 06. 10. 2020. godine. Na osnovu ostvarenih ušteda zbog kašnjenja u angažovanju kadra projekta, izvršeno je umanjenje ukupnog budžeta namijenjenog OKO-u u iznosu od 2.782 EUR-a, koji će biti preusmjeren drugim institucijama u svrhu produženja implementacionog perioda projekta. Ovim umanjenjem ukupan budžet namijenjen podršci rada OKO-a iznosi 22.783 EUR-a, a prenos sredstava je izvršen u dvije tranše. Iz prve tranše uplaćene u iznosu od 20.452 EUR (40.000 KM) zaključno sa 31. 12. 2019. godine utrošeno je 5.220 EUR (10.208 KM). Druga tranša je uplaćena u iznosu od 2.331 EUR (4.559 KM). U razdoblju od 01. 01.- 30. 06. 2020. godine utrošeno je 11.996 KM, a od 01. 07. - 06. 10. 2020. godine utrošeno je 12.915,12 KM. Po završetku projekta izvršen je povrat neutrošenih sredstava u iznosu od 4.828 EUR (9.440 KM). Početkom 2021. godine, kao sljedeći nastavak potpore jačanja pravosudnih institucija u BiH u okviru paketa pomoći IPA 2012/2013/2017 započeo je projekat "Unapređenje rada na predmetima ratnih zločina u BiH" (IPA 2019). Predviđeni okvir trajanja projekta je 24 mjeseca, od 01. 01. 2021. do 31. 12. 2022. godine. Ukupna vrijednost projekta iznosi 58.203 EUR (113.835 KM), a sredstva će biti uplaćena kroz tri tranše uz zadržano uslovljavanje plaćanja projekta. Upaćena je prva, od predviđene tri tranše, u iznosu od 29.102 EUR (56.918 KM), a ukupno utrošena sredstva do 30. 06. 2021. godine iznose 3.040 EUR (5.946 KM).

Relevantnost projekta: Projekat je povezan sa sektorskim prijedlogom pomoći institucijama sektora pravde u BiH kroz finansiranje iz sredstava IPA 2012., 2013. i 2017. godine, a prioriteti za provođenje projekta se nalaze u Strategiji za reformu sektora pravde u BiH, kao dio vezan uz smanjenje broja zaostalih predmeta, ali i u dijelu koji se tiče pitanja „tranzicijske pravde“, a za što je predviđena zasebna Državna strategija za rad na predmetima ratnih zločina. Shodno tome i to da je ovo pitanje dio EU integracija odnosno Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju kao prioritet je svrstan u Indikativni strateški dokument EU na temelju čega se i pruža podrška. Revidiranom Državnom strategijom za rad na predmetima ratnih zločina 2023. godina je rok za okončanje rada na rješavanju predmeta ratnih zločina kada će se preispitati prioritet. Projekat IPA 2013. godine je označavao podršku procesuiranju predmeta ratnih zločina u BiH direktnim finansiranje plaća sudija i tužilaca, dodatnog kadra, kao i za materijalne troškove pravosudnih institucija u kojima je zaposlen kadar koji se finansira iz projekta radi ubrzanja na procesuiranju predmeta ratnih zločina koji su dijelom i zaostali predmeti pravosuđa.

Grant sporazum Projekta IPA 2017. i IPA 2019. godine predvidio je novčana sredstva za zapošljavanje, isključivo, dodatnog kadra za rad na predmetima ratnih zločina.

Efikasnost projekta: Projektom IPA 2013. godine EU pokazuje opredijeljenost da pruži daljnju podršku pravosuđu BiH u procesuiranju predmeta ratnih zločina i da nastavi sa pozitivnim rezultatima ostvarenim kroz projekat IPA 2012. godine, a koji se odnose na provođenje ciljeva predviđenih Državnom strategijom za rad na predmetima ratnih zločina u BiH. Uzimajući u obzir činjenicu produžetka projekta IPA 2013. godine, ali i kasni početak projekta IPA 2017. godine ukazuje na neblagovremenost i smanjenu efikasnost u izvršenju samog projekta. Pored navedenog došlo je do ostvarenja vrijednosti indikatora u zadanim vremenskim okvirima koji ukazuju na ostvarenje ciljeva i efikasnost provođenja planiranih aktivnosti. Na događaje kao što je potpisivanje Finansijskog sporazuma i shodno tome zaključenje međuinstitucionalnog sporazuma (Memoranduma razumijevanja) između finansijera i MFT, a potom MFT-a i institucije ne može uticati Ministarstvo pravde BiH. Događaji procesne prirode unutar institucije na koje Ministarstvo pravde BiH ima utjecaja zavise o spremnosti za djelovanje i otklanjanje uočenih nedostataka, te unapređenje planiranja rada. Obično se radi o neuspostavljenim, a potrebnim procedurama za provođenje projektnih aktivnosti, preciznija analiza i definisanje poslovnih procesa, kao i uloga i odgovornosti u tom procesu, te analiza rada i potrebnog kadra, kao i identifikovanje rizika srodnih procesu upravljanja projektnim aktivnostima, a kako bi se blagovremeno planiralo i omogućio utrošak sredstava u zadanim, planiranim, rokovima. Za provođenje planiranih aktivnosti u Ministarstvu pravde BiH prije početka projekta je nedostajala procedura za upravljanje obukama koje organizira jedinica Ministarstva pravde BiH. Takva procedura je donesena naknadno u koordinaciji sa projektom.

Efektivnost projekta: U okviru projekta Unapređenje rada na predmetima ratnih zločina u BiH iz IPA 2017. godine, Ministarstvo pravde BiH, Odsjek za edukaciju u krivičnim stvarima pred Sudom BiH je, tokom 2020. godine, uslijed pandemije COVID-19, otkazalo održavanje određenog broja seminara kontinuiranog stručnog usavršavanja. Organizovana su i provedena dva jednodnevna seminara kontinuiranog stručnog usavršavanja na temu Direktno i unakrsno ispitivanje u septembru i oktobru 2020. godine. U okviru projekta IPA 2019. godine Odsjek za edukaciju u krivičnim stvarima pred Sudom BiH je tokom 2021. godine, pored toga što su na snazi mjere zaštite od zaraznih bolesti, a zbog čega je povremeno dolazilo do odgađanja provođenja, uspješno organizovao seminare stručnog usavršavanja (7 jednodnevnih edukacija i 1 dvodnevni Okrugli sto). Dodatno utjecaj ograničenja rada upandemiji se odrazio na smanjeni broj održanih seminara kao i smanjeni broj potencijalnih učesnika po jednom seminaru. Pružanje nužne podrške strani odbrane i radu domaćeg pravosuđa na procesuiranju predmeta ratnih zločina, kao i radu rezidualnog mehanizma Suda za ratne zločine u Hagu bez predmetne projektne podrške bi značajno utjecalo na opseg planiranih ciljeva i rezultate rada OKO-a. U ovom trenutku bez detaljnije analize efekata provođenja aktivnosti OKO-a ocjenu o stepenu efekta je vrlo teško iskazati posebno što mnogi dodatni faktori utječu na ishod sa provođenjem aktivnosti Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina.

2.1.2 Podrška EU borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije kao dijela pravde u Bosni i Hercegovini (IPA 2015)

Aktivnost: Podrška Ministarstvu pravde BiH u pripremi zakonodavstva i pružanju međunarodne pravne pomoći

O projektu: Projekat „Podrška EU borbi protiv organiziranog kriminala i korupcije kao dijela pravde u Bosni i Hercegovini“ (IPA 2015) proizašao je kao prioritet za finansiranje iz donatorskih sredstava institucija sektora pravde u Bosni i Hercegovini. Projekat je finansirala Evropska unija kao dio godišnjeg okvira finansiranja EU sredstvima IPA II u 2015. godini, a za provođenje je bio zadužen GIP Justice Coopération Internationale. Opšti cilj projekta je bio unapređenje efektivnosti, integriteta i profesionalnosti institucija sektora pravde. Sa projektom se nastojalo unapređenju saradnje između tužilaštava i agencija za provođenje zakona (policija i tijela podrške) na povećanju efikasnosti istraga u predmetima organizovanog kriminala i korupcije. Projekat je usmjeren na jačanje kapaciteta institucija u pogledu ljudskih resursa i upravljanja rezultatima rada, kao i disciplinski okvir i postupke. Shodno tome posebni ciljevi projekta su a) Unapređenje efektivnosti istrage i krivičnog gonjenja u predmetima organizovanog kriminala i korupcije i b) Jačanje integriteta, upravljanja ljudskim resursima i rezultatima rada, te odgovornosti institucija pravosudnog sektora. Predviđeno trajanje ovog projekta je 24 mjeseca sa početkom provođenja u februaru 2019. godine, a završetkom u 2021. godini. Projekat je zbog izazova u provođenju produžen do polovine 2021. godine. Iako su aktivnosti projekta prvenstveno usmjerene na pravosudne institucije to je u određenim dijelovima koji su se odnosili na unapređenja zakonodavstva, ali i efikasnijeg provođenja aktivnosti vezane uz međunarodnu saradnju u njegove aktivnosti uključeno i Ministarstvo pravde BiH.

Relevantnost projekta: Projekat je od značaja za procese integracije BiH u EU odnosno provođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanja u dijelu političkih kriterija i Poglavlja 23. i 24. Projekat proizlazi kao prioritet na provođenju ciljeva SRSP u BiH i Indikativnog strateškog dokumenta EU pomoći BiH kao strategije podrške provođenja procesa integracija. Projekat daje podršku i gradi kapacitete institucijama sektora pravde na provođenju prioriteta iz Mišljenja EK o zahtjevu BiH za pristup EU i to nadasve prioriteta 7 (Jačati prevenciju i borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, uključujući i protiv pranja novca i terorizma), ali i dijelova prioriteta 4 i 6. Projektne aktivnosti potpomažu provođenje i posebnih ciljeva srednjoročnog programa Vijeća ministara i plana ministarstva pravde iz oblasti pravosuđa i međunarodne pravne pomoći i saradnje.

Efikasnost projekta: IPA II okvirni sporazum BiH je ratifikovala u drugoj polovini 2015. godine utječući na odlaganje procesa odobravanja i ratifikovanja godišnjih paketa pomoći. IPA godišnji paket pomoći za 2015. godinu je ratificiran početkom 2017. godine, dok je projekat ugovoren i započeo u 2019. godini što se odrazilo na efikasnost s obzirom da je planirano da započne najkasnije u 2017. godini. Projekat je većinu svojih aktivnosti proveo u planiranim rokovima. Odgadanja, prilagođavanje, a u nekim slučajevima nemogućnost provedbe pojedinih aktivnosti su se javili sa pandemijom početkom 2020. godine. Zbog toga je EU donijela odluku da se projekat bez koštanja produži do polovine 2021. godine.

Efektivnost projekta: Projekat je pružio značajnu tehničku i konsultativnu podršku pravosudnim institucijama BiH, ministarstvima pravde sa planiranim ishodima ojačanog nadzora i kontrole u tužilaštvima u BiH, te ojačanim kapacitetima, resursima i nezaisnosti ureda disciplinskog tužioca, kao i interdisciplinarnim provođenjem programa osposobljavanja za vođenje istraga organizovanog kriminala, korupcije i privrednog kriminala, te unapređenja prakse i rezultata u svezi zapljene i oduzimanja nezakonito stečene imovine i razvoj mehanizama za praćenje koji će unaprijediti uzajamni pristup krivičnim spisima agencija za provođenje zakona, tužilaštvima i sudovima.

Projekat se nadovezuje na rezultate prethodno provedenih projekata EU, kao i bilateralne projekte podrške pravosudnim institucijama odgovarajući na zahtjeve i prioritete reforme usklađivanja sa EU standardima.

Iako je u suštini većina aktivnosti podrška pravosudnim institucijama isti je omogućio tehničku potporu i osposobljavanje ministarstava pravde u BiH na analitičkim aktivnostima praćenja provođenja procesnih i organizacionih propisa koji se odnose na integritet u pravosuđu, organizovani kriminal, korupciju i privredni kriminal, kao i upravljanje oduzetom imovinom.

U proteklom periodu projekat je podržao radnu grupu za izradu Zakona o krivičnom postupku razmatrajući izradu mape puta na uspostavi „transparentnog mehanizma za pritužbe i mjere zaštite oštećenih strana“. Uz to podržao je izradu informativnih letaka i Vodiča za međunarodnu pravnu pomoć u krivičnim stvarima. Informativni leci su distribuirani stručnoj i široj javnosti, a Vodič je isto tako predstavljen, dok je organizovana i edukacija za stručnu pravosudnu zajednicu o primjeni Vodiča.

2.1.3 Inicijativa za pravnu sigurnost i efikasno pravosuđe u Bosni i Hercegovini – Faza II (Vijeće Evrope)

Opis projekta: Inicijativa za pravnu sigurnost i efikasno pravosuđe u Bosni i Hercegovini projekat je koji je proizašao kao inicijativa BiH i Vijeća Evrope kojim bi se pružila podrška pravosuđu u BiH na unapređenju provođenja Evropske konvencije o ljudskim pravima i presuda Evropskog suda za ljudska prava. Prva faza projekta trajala je od 2019. do sredine 2020. godine u vrijednosti od 500.000 EUR-a, a što je grant kraljevine Norveške. Druga faza projekta nadovezala se na rezultate prve faze i otpočela je odmah po završetku iste sa trajanjem do kraja 2021. godine u iznosu od 500.000 EUR-a, također grant kraljevine Norveške. Glavni partneri i korisnici projekta su Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine, Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH, Sud BiH, Vrhovni sud Federacije BiH, Vrhovni sud Republike Srpske, Apelacioni sud Brčko distrikta; centri za obuku sudaca i tužilaca Federacije BiH i Republike Srpske; pravni fakulteti univerziteta u Bosni i Hercegovini. Ministarstvo pravde BiH kroz projekat primilo je značajnu podršku u analitičkom osposobljavanju razvoja pravnog okvira koji se tiče provođenja EU konvencije o ljudskim pravima.

Relevantnost projekta: EU konvencija o ljudskim pravima u osnovi je provođenja Sporazuma o pridruživanju i stabilizaciji u dijelu političkih kriterija, te poglavlja 23 i 24, a koji su u nadležnosti Ministarstva pravde BiH. EU integracije prioritet su reformi sektora pravde u Bosni i Hercegovini i njen integralni dio, a pitanja koja obrađuje projekat prožimaju se reformskom oblasti pravosuđa i njenih operativnih ciljeva, te shodno tome i provođenja misije ministarstva pravde i vlastitih posebnih ciljeva iz spomenute oblasti.

Efikasnost projekta: U prvoj fazi projekta aktivnosti su provedene bez većih zastoja s obzirom na izazove ustavnog uređenja, kao i posebnosti samog projekta, a s obzirom na pojavu pandemije izazvane virusom Covid-19 najčešće je dolazilo do promjena modaliteta rada koje su izvršavane u planiranim rokovima i sa predviđenim resursima. Drugu fazu projekta obilježilo je ograničenje rada s obzirom na potrebu zaštite od zaraznih bolesti produženim trajanjem pandemije. U drugoj polovini godine došlo je do političke krize povlačenjem političkih predstavnika RS iz rada institucija BiH i ograničene tehničke saradnje između vlasti RS i drugih nivoa. Pored navedenog projekat je izvršio aktivnosti u roku i sa planiranim resursima.

Efektivnost projekta: Glavni cilj projekta je podržati dosljedniju primjenu sudske prakse u Bosni i Hercegovini, a što je od ključne važnosti za pravnu sigurnost svih lica i funkcionisanje efikasnog pravosuđa koje poštuje ljudska prava.

Planirani rezultati projekta su: a) da baza podataka sudske prakse i sistemi upravljanja predmetima, koje koriste sudovi u Bosni i Hercegovini, primjenjuju istu metodologiju klasifikacije predmeta, te da u predmetima koji se tiču ljudskih prava koristi se rječnik i deskriptori koji su kompatibilni s pristupom Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP); b) da ojača odjele za sudsku praksu; c) da unaprijedi efikasnost sudova i osigura bolju sudsku zaštitu građana, u skladu sa presudama Evropskog suda za ljudska prava; d) da unaprijedi obuke institucija za pružanje obuka sucima i tužiocima i e) da podrži pravne fakultete u pružanju edukacije o ljudskim pravima. U okviru rezultata navedenog pod c) projekat je izradio i u aprilu 2021. godine izdao analizu pravnog okvira kojim se regulira zaštita prava na suđenje u razumnom roku. Uz pomoć ove analize pripremljen je i u proceduru usvajanja upućen propis zaštite prava na suđenje u razumnom roku prema Vijeću ministara BiH.

2.1.4 EU podrška za rodnu ravnopravnost u BiH – (Gender Equality Facility - GEF - IPA 2018),

Opis projekta: Projekat EU podrška za rodnu ravnopravnost u BiH prijedlog je institucija u BiH u okviru godišnjeg IPA programa pomoći zemlji za 2018. godinu. Podrška politikama ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini ima za cilj jačanje efektivnog provođenja domaćeg i međunarodnog pravnog okvira koji se odnosi na ravnopravnost spolova i prava žena, kao i podršku zemlji u usklađivanju s pravnom stečevinom EU po pitanjima ravnopravnosti spolova. Projekat se fokusira na ulogu i funkcionisanje struktura i mehanizama za ravnopravnost spolova u Bosni i Hercegovini, a što se odnosi na jačanje rada Agencije za ravnopravnost spolova i kapaciteta drugih tijela i mehanizama za ravnopravnost spolova, provođenje i praćenje politika na državnom i entitetskim nivoima. Kao ishod planirano je da se poboljša stepen integrisanosti domaćih propisa s odredbama o ravnopravnosti spolova, povećaju kapaciteti za efektivno usvajanje zakonodavstva EU-a o ravnopravnosti spolova i stvori prilika za regionalnu saradnju i razmjenu znanja. Projekat je započeo sa provođenjem u oktobru 2020. godine sa planiranim završetkom 30. septembra 2022. godine. Ukupna vrijednost projekta je 550.000 EUR-a (978.535 KM) od čega 50.000 EUR-a (97.854 KM) je sufinansiranje UN Woman agencije koja je i implementaciona institucija.

Relevantnost projekta: Projekat doprinosi provođenju prioriteta BiH na provođenju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju iz oblasti političkih kriterija, funkcionisanja demokratskih institucija, Poglavlja 23 i drugih oblasti s obzirom da se radi o pitanju koje se odnosi na sva društvena područja djelovanja.

Efikasnost projekta: U odnosu na planiranu dinamiku provođenja projekta značajno je utjecalo ograničenje rada nastalo zaštitom od zaraznih bolesti s obzirom na to da je veliki dio aktivnosti predviđao događaje javnog okupljanja većeg broja ljudi. Kao protumjera tome smanjen je obujam određenih aktivnosti ili su provedene u vidu internet video konferencija, dok provođenje aktivnosti koje se nisu mogle prilagoditi je odložena dok se ne stvore pretpostavke za njihovo provođenje. Aktivnosti koje se provode su u rokovima i sa planiranim resursima.

Efektivnost projekta: Posebni cilj projekta je jačanje institucionalnih mehanizama za rodnu ravnopravnost, koordinacionih odbora za provođenje gender akcionog plana, te osposobljavanje državnih službenika (stručnost iz rodne ravnopravnosti u sektorskim oblastima). U okviru aktivnosti prvog rezultata projekta ministarstvo pravde učestvovalo je u programu osposobljavanja odnosno analize kapaciteta za izradu i provođenje rodno osviještenih politika i propisa. U okviru aktivnosti drugog rezultata ministarstvo pravde je bilo uključeno u programu jačanja institucije za integrisanje perspektive rodne ravnopravnosti kroz izradu analize rodne osviještenosti politika u sektoru demokratije i vladavine prava.

U okviru aktivnosti trećeg rezultata ministarstvo pravde je osposobljavano za unapređenje provođenja gender akcionog plana, pripremu novih planova i integraciju rodne perspektive u programiranje donatorske pomoći.

2.1.5 Regionalni projekat inicijative borbe protiv korupcije - „Mapa puta za borbu protiv korupcije i nezakonitih finansijskih tokova za Zapadni Balkan – Jugoistočna Evropa – Zajedno protiv korupcije“

Opis projekta: Regionalni projekat inicijative borbe protiv korupcije je trogodišnji projekat naziva „Jugoistočna Evropa – Zajedno protiv korupcije (SEE-TAC) kojeg finansira austrijska razvojna agencija u partnerstvu sa Regionalnom antikorupcionom inicijativom (RAI) i Uredom UN za droge i kriminal (UNODC), kao druga faza, nastavljaajući financiranje i modalitet provođenja iz prve faze. SEE-TAC se nadovezuje na Regionalni program za jačanje kapaciteta antikorupcionih tijela i civilnog društva za borbu protiv korupcije i doprinos procesu revizije Konvencije Ujedinjenih naroda protiv korupcije (UNCAC) s posebnom pažnjom koja se pridaje narednim aktivnostima kako bi se održala dinamika dobivena u prethodnoj fazi. Druga faza započela je u novembru 2020. godine, a završava krajem oktobra 2023. godine. Ukupna vrijednost projekta je 1.400.000 EUR-a (2.733.988 KM).

Prethodna faza projekta je imala širok spektar aktivnosti usmjerenih na jačanje antikorupcionih kapaciteta u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Kosovu², Moldaviji, Crnoj Gori, Sjevernoj Makedoniji i Srbiji.

Pod okriljem SEE-TAC programa, 25 javnih institucija, uključujući Ministarstvo pravde BiH, 40 predstavnika privrednika i 175 predstavnika civilnog društva, UNCAC koalicija kao posebni partneri zajednički će raditi na provođenju širokog spektra aktivnosti kao što su: razvoj sektorske procjene rizika od korupcije (Corruption Risk Assessment - CRA) i smjernica za provjeru zakona o korupciji (Corruption Proofing of Legislation - CPL) s kontrolnim listama i prilagođenim vježbama obuke za dubinski razvoj kapaciteta u najranjivijim sektorima na korupciju; razvoj i podrška provedbi metodologija procjene utjecaja za CRA i CPL mehanizme; poboljšani IT alati koji podržavaju provođenje CRA i CPL mehanizama; pristupanje i provođenje Međunarodnog ugovora o razmjeni podataka za provjeru izjava o imovini; praćenje i rad kontaktnih točaka Ugovora; zagovaranje i kampanje podizanja svijesti; potpora inicijativama lokalnih organizacija civilnog društva; proširenja e-platforme „SEE CSO“; radionice s više aktera o UNCAC-u i njegovom mehanizmu revizije; angažman korisnika iz regije na relevantnim međunarodnim događanjima, treninzima za mala i srednja preduzeća (MSP) i privredne komore o usklađenosti i poticanju inicijativa kolektivnog djelovanja.

Relevantnost projekta: Projekat od novembra 2019. do marta 2020. godine je izvršio eksternu evaluaciju, a koja je utvrdila da je Program relevantan za regiju i zaključila da „odgovara na jasnu potrebu antikorupcionim institucijama zemalja i organizacijama civilnog društva da ojačaju svoje kapacitete u odnosu na predviđene antikorupcione mjere i posebno za OCD-ove u odnosu na UNCAC.” Projekat doprinosi provođenju prioriteta BiH na provođenju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju iz oblasti političkih kriterija, funkcionisanja demokratskih institucija, Poglavlja 23 i drugih oblasti s obzirom da je korupcija pitanje koje se odnosi na sva društvena područja dejstvovanja.

² Izraz Kosovo ne dovodi u pitanje stavove o statusu i u skladu je s Rezolucijom SBUN 1244 i Mišljenjem ICJ-a o proglašenju neovisnosti Kosova.

Efikasnost projekta: Provođenje plana rada projekta u zadanim rokovima i sa planiranim resursima spriječila su ograničenja rada izazvana pandemijom, ali i tehnički izazovi organizacije rada sa zemljama regije. Provođenje jednog dijela aktivnosti odložena je do stvaranja pretpostavki za njihovu provedbu.

Efektivnost projekta: Opšti cilj projekta je jačanje otpornosti društava SEE na korupciju, jačanjem kapaciteta vlada, organizacija civilnog društva, privatnog sektora i medija za sprečavanje i borbu protiv korupcije, te za efektivno provođenje Konvencija UN-a protiv korupcije. Operativni ciljevi projekta su: 1.) Ciljane jurisdikcije će ojačati svoju procjenu rizika od korupcije (CRA); 2.) unaprijedit će mehanizmi zaštite od korupcije (CPL); 3.) regionalni okvir za saradnju u razmjeni podataka u otkrivanju imovine bit će u potpunosti operativan; 4.) šira javnost u regiji bolje će biti informisana o prevenciji korupcije i radu relevantnih subjekata; 5.) OCD-ovi i drugi relevantni akteri povećat će svoje kapacitete, znanje i angažman u provođenju Konvencije Ujedinjenih naroda protiv korupcije (UNCAC) i 6.) OCD-ovi, mala i srednja preduzeća i privredne komore unaprijedit će svoje znanje i saradnju u područjima kolektivnog dejstvovanja i harmonizovanosti. Iako Ministarstvo pravde BiH ima udjela u svim operativnim ciljevima ključne aktivnosti se odnose na prva dva operativna cilja odnosno rezultata. U okviru istih tokom 2021. godine dan je doprinos regionalnom mapiranju sektora koji su najranjiviji na korupciju kako bi se izradile procjene rizika od korupcije i mehanizmi zaštite od korupcije, a za koje bi bili izrađeni vodiči. Iako je dio sektora pravde, pravosuđe, uzet u razmatranje, s obzirom da predstavnici zemalja regije ga smatraju prioritetom, ocijenjeno je da zbog potpunosti područja sa podrškom da su prioritet sektori javnih preduzeća i obrazovanja. U okviru projekta održan je sastanak predstavnika RAI i zamjenika ministra pravde BiH na kojem je razmatrano pridruživanje i zaključivanje Međunarodnog ugovora o razmjeni podataka za provjeru imovinskih deklaracija, a koji su početkom 2021. godine potpisale tri zemlje zapadnog Balkana. RAI je izrazio spremnost da pruži podršku Bosni i Hercegovini, državi članici RAI-a, u ispunjavanju uvjeta za pristupanje Ugovoru, ali i u drugim područjima vezanim za sukob interesa, procjenu rizika od korupcije, zakonodavstvo o dokazima korupcije, zaštite zviždača i oporavak imovine.

2.1.6 Regionalni projekat Horizontalna podrška reformama u oblasti ljudskih prava („Horisontal facility“) II – EU i Vijeće Evrope

Opis projekta: Projekt „Horizontalna podrška reformama u oblasti ljudskih prava za zapadni Balkan i Tursku-faza II“ regionalna je potpora EU i Vijeća Evrope iz IPA 2018. godine. Opšti cilj je doprinijeti povećanju harmonizovanosti zemalja korisnica IPA II s evropskim standardima i pravnom tekovinom EU u područjima vladavine prava, demokratije i ljudskih prava, te slobode medija podrškom reformskim procesima putem Vijeća Evrope koristeći se pozicijom mogućnosti ponude međusobno dobro uvezanih sistema za postavljanje standarda, monitoringa i tehničke pomoći u gore navedenim ključnim područjima.

Prva faza programa uključivala je različite inicijative specifične za korisnike i regionalne inicijative i trajala je od 2016. do 2019. godine. Ova druga faza programa nastavlja nadogradnju na rezultate prve faze i proširuje tematska područja na nove teme ključne za regiju – slobodu izražavanja i slobodu medija, a započeta je u maju 2019. godine i završava krajem 2022. godine.

Ukupna vrijednost projekta je 41.000.000 EUR-a (80.208.400,82 KM) od čega EU finansira 34.850.000 EUR-a (68.177.140,70 KM), a preostali dio finansiran je od Vijeće Evrope.

Relevantnost projekta: Podrška ljudskim pravima u područjima vladavine prava, demokratije i ljudskih prava, te slobode medija direktna je podrška prioritetima EU integracija odnosno provođenju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, a koji su integrisani u reformama sektora pravde u BiH i u srednjoročnim i operativnim ciljevima nadležnih institucija. Sredinom 2021. godine provedena je evaluacija projekta koja za relevantnost navodi kako je značajna s obzirom na potrebe i definisane prioritete što je prethodno pomenuto.

Efikasnost projekta: U okviru provedene evaluacije navodi se kako je upravljanje i koordinacija aktivnosti projekta efikasna i podesiva dinamici promjena i potrebama korisnika. Isto tako smatra se kako logička matrica planiranih aktivnosti nije adekvatna korisnicima na što ukazuju i različite percepcije o korisnosti i upotrebljivosti. Zbog ograničenja u radu uzrokovanih pandemijom opseg pojedinih aktivnosti, koje zahtijevaju okupljanje većeg broja ljudi, je smanjen tako da su promijenile modalitet provođenja i broj potencijalnih korisnika.

Efektivnost projekta: Evaluacija je pokazala da su postignuti brojni, konkretni rezultati u poboljšanju zakonodavnih i političkih okvira, te u jačanju kapaciteta institucija korisnica za izvršavanje svojih mandata u skladu sa preporukama Vijeća Evrope i standardima EU. Unaprijeđeni dijalog s više aktera je sam po sebi važno postignuće. Dodatna vrijednost i komplementarnost regionalnih projektnih aktivnosti može se potvrditi, na primjer, njihovim doprinosom umrežavanju, zajedničkom učenju i razmjeni stručnosti i dobre prakse. U okviru komponente projekta „Promocija raznolikosti i jednakosti“ razvijen je Vodič za državne službenike BiH za priznanje i ophođenje sa govorom mržnje. BiH je bila domaćin prvog domaćeg koordinacionog foruma za prevenciju radikalizacije u zatvorima, rehabilitaciji nasilnih ekstremnih zatvorenika i njihova reintegrisanja u društvo. Isto tako Ministarstvo pravde BiH je bilo organizator prve regionalne ministarske konferencije o prevenciji radikalizacije i nasilnog ekstremizma u zatvorskim ustanovama. Projekat je u tu svrhu pokrenuo internet stranicu. U Sarajevu je održan i treći regionalni sastanak, edukacija, o rehabilitaciji nasilnih ekstremnih zatvorenika. U sklopu ove teme organizovane su i dodatne obuke, a pripremljen je i HELP modul. U drugoj polovini 2021. godine održano je 19 interresornih koordinacijskih foruma sastanaka po pitanju nasilnih ekstremnih zatvorenika. BiH zatvorski sistem i drugi iz regije zaprimili su vrijednu opremu za poboljšanje pružanja radne terapije i jačanje kapaciteta strukovnih radionica. Sa projektom je pokrenuta Klinika za zakone međunarodnih i evropskih ljudskih prava. U okviru borbe protiv privrednog kriminala održana je regionalna radionica „Odgovornost pravnih lica za istraživanje i progon krivičnih djela korupcije i pranja novca“. Projekat je izdao „Vodič o članu 17. Evropske konvencije o ljudskim pravima“ koji je dio serije Vodiča iz sudske prakse što objavljuje Evropski sud za ljudska prava kako bi informisao pravne praktičare o osnovnim presudama i odlukama koje donosi Sud u Strazburgu. Ovaj Vodič analizuje i sažima sudsku praksu o članu 17. Evropske konvencije u vezi sa zabranom zloupotrebe prava. U okviru projekta, takođe izrađene su „Smjernice za zaštitu privatnog života i ličnih podataka žrtava trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini“, a slijedom posebne preporuke Grupe eksperata Vijeća Evrope za akciju protiv trgovine ljudima (GRETA) vlastima u Bosni i Hercegovini „da osiguraju izdavanje odgovarajućih smjernica koje pokrivaju zaštitu privatnog života i identiteta svih žrtvi trgovine ljudima, uključujući žrtve u BiH, a u skladu sa članom 11. Konvencije Vijeća Evrope o djelovanju protiv trgovine ljudima“.

U okviru komponente projekta „Odgovornost i profesionalizam pravosudnih sistema“ održana je regionalna konferencija o alternativnom načinu rješavanja sporova u Podgorici koja se bavila pitanjem potrebe digitalizacije u kontekstu pandemije.

2.1.7 Jačanje javnih institucija u BiH

Opis projekta: Program jačanja javnih institucija u BiH projekat je reforme javne uprave uz podršku vlade Njemačke svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini. Ugovor o provođenju potpisan je između GIZ ureda u Sarajevu i Kancelarije koordinatora za reformu javne uprave (PARCO). Projekat je započeo sa provođenjem u 2010. godini i bio planiran da traje do 2019. godine, ali zbog potrebe za nastavkom u zadnjoj godini vlada Velike Britanije je nastavila finansiranje projekta putem GIZ-a, a kada je Vijeće ministara BiH na 176. sjednici, održanoj 05. 08. 2019. godine u Sarajevu, prihvatilo zaključiti Sporazum o provođenju programa podrške reformi javne uprave - Program jačanja javnih institucija u BiH – faza tri, u vrijednosti od 3.750.000,00 EUR (7.337.822,00 KM). Projekat je nastavio sa radom do avgusta 2021. godine. Ukupna vrijednost programa iznosila je 15.700.000,00 EUR (30.706.531,00 KM). Program je imao za cilj odabrati javne institucije za primjenu principa javne uprave u svrhu transparentnog, odgovornog, efikasnog i efektivnog pružanja javnih usluga djelovanjem u četiri područja: 1) razvoj i koordinacija politika, 2) unapređenje transparentnosti i odgovornosti 3) poboljšanje kvalitete pružanja javnih usluga i 4) poboljšanje upravljanja javnim finansijama u područje javnih nabavki. Kroz program su pružane usluge u bilateralnom procesu i savjetodavne usluge, te tehnička ekspertiza u odabranim područjima reforme, sa ciljem jačanja kapaciteta partnerskih institucija za koordinaciju i provođenje reformskih mjera.

Relevantnost projekta: Projekat je podrška provođenju strategije reforme javne uprave i akcionog plana. Ciljajući reforme javne uprave projekat direktno provodi zahtjeve BiH za ispunjavanje EU standarda i kriterija dobrog upravljanja odnosno principa javne uprave koje je razvila SIGMA Organizacija za evropsku saradnju i razvoj (OESR). Cilj projekta je da odabrane javne institucije primjenjuju principe javne uprave u svrhu transparentnog, odgovornog, efikasnog i efektivnog pružanja javnih usluga. U Ministarstvu pravde BiH projekat podržava ciljeve reforme javne uprave koji se odnose na unapređenje operativnog dijela iz sistema planiranja, kao i na unapređenju odgovornosti, transparentnosti i ljudskih resursa.

Efikasnost projekta: S obzirom na ograničenja nametnuta zaštitom od zaraznih virusnih bolesti projekat je bio aktivan, ali u manjem opsegu, i tokom 2021. godine zamjenjujući gdje to bilo moguće aktivnosti događaja uživo u internet video konferencije. Pored ovog ograničenja projekat je takođe ograničen i ne započinjanjem sa provođenjem reformi javne uprave zbog čega je svoj fokus usmjerio na zagovaranje usvajanja okvira i struktura za provođenje reforme javne uprave. Sve planirane aktivnosti provedene su u skladu sa planiranom dinamikom.

Efektivnost projekta: U okviru oblasti djelovanja „Razvoj politika i koordinacija“ vezano za komponentu „Planiranje“ prethodnih godina projekat je podržao izradu Analize sistema dugoročnog planiranja u BiH, organizaciju foruma zajednice praktičara, koordinatora za srednjoročno i operativno planiranje svih nivoa vlasti, izrađena je sveobuhvatna procjena uticaja dugoročnog planiranja, te pružena podrška organizaciji i provođenju obuka iz strateškog planiranja i procjene uticaja propisa. Tokom 2021. godine projekat je nastavio zagovarati aktivnost unapređenja okvira strateškog planiranja na političkom nivou zagovaranjem provođenja reformi javne uprave s obzirom na ograničenja u radu i političke nestabilnosti, a zbog koje je odloženo usvajanje strateškog okvira.

U okviru područja djelovanja „Komunikacije, civilno društvo i transparentnost“ vezano za komponentu „Transparentnost“.

GiZ je u proteklom periodu podržavao aktivnosti uvođenja proaktivne transparentnosti i davao podršku provođenju Inicijative partnerstva za otvorenu vlast u BiH. Tehnički i finansijski je podržan rad Savjetodavnog organa za razvoj akcionog plana BiH u okviru Inicijative partnerstva za otvorenu vlast (OGP). U tom kontekstu organizovana je Konferencija o otvorenoj vlasti u BiH, na kojoj su predstavljene aktivnosti preduzete na provođenju inicijative OGP-a, kao i mjere Akcionog plana za period 2019.-2021. godine. Također pružena je podrška održavanju prve sjednice Savjetodavnog vijeća za inicijativu Partnerstvo za otvorenu vlast. U kontekstu podrške proaktivnoj transparentnosti javne uprave u BiH u prethodnom periodu, a tako i u 2021. godini organizovane su javne konferencije. Tokom panel diskusije sačinjeni su standardi proaktivne transparentnosti i brojne preporuke o ugradnji standarda u Zakon o slobodi pristupa informacijama. Tokom 2021. godine razvijena je Politika proaktivne transparentnosti javne uprave u BiH. Isto tako u okviru unapređenja fiskalne i budžetske transparentnosti održana je video konferencijska panel rasprava na kojoj pored standarda je definiran plan izrade proračuna za građane.

2.1.8 Podrška reformama javne uprave i pravde u BiH (SIGMA-OECD/ReSPA/RCC)

Opis projekta: Projekat SIGMA (Podrška za poboljšanje upravljanjem i rukovođenjem) zajednička je inicijativa Organizacije za evropsku suradnju i razvoj (OECD) i Evropske unije. Njegov ključni cilj je ojačati temelje za poboljšano javno upravljanje, a time i podržati socio-ekonomski razvoj kroz izgradnju kapaciteta javnog sektora, jačanje horizontalnog upravljanja i poboljšanje kreiranja i provođenja reformi javne uprave, uključujući pravilno određivanje prioriteta, redoslijed i budžet. Poboljšanje sistema javne uprave, posebno jačanje vladavine prava, ključno je za stabilizaciju i integraciju u globalnu ekonomiju zasnovanu na pravilima. Projekat pruža metodologije i alate upravama u tranziciji kako bi im pomogla u stvaranju stabilne demokratije i pristup prednostima slobodne tržišne ekonomije. To ujedno omogućuje ispunjavanje ključnih uslova za članstvo u EU. Ministarstvo pravde BiH u skladu sa svojom nadležnosti uključeno je u razvoj upravnog pravnog okvira, strateškog planiranja i razvoja politika. Ovaj projekat aktivan je od 1992. godine, ali je za zemlje zapadnog Balkana i Turske pokrenuta inicijativa od 2010. godine gdje EU glavni finansijer u ukupnoj vrijednosti od 68.000.000 EUR (133.145.394 KM), a finansirano je iz višekorisničke IPA-e 2010., 2013., 2014., 2017. i 2020. godine. U toku je provođenje višekorisničke IPA 2017. godine nakon čega slijedi operacionalizacija višekorisničke IPA 2020. godine u ukupnoj vrijednosti od 15.499.764 EUR (30.348.856 KM) sa predviđenim trajanjem od tri godine.

Projekat podrške ReSPA inicijativa je zemalja zapadnog Balkana, Evropske unije i Svjetske banke podrške reformama javne uprave promocijom aktivnosti i osposobljavanjem za procese EU integracija s naglaskom na upravljanje kvalitetom, e-upravu, upravljanju i razvoju ljudskih resursa, osnaživanju centara vlada i boljoj regulativi. Ministarstvo pravde BiH predstavnik je BiH u Upravnom i Monitoring odboru, a učestvuje u projektnim aktivnostima podrške za strateško planiranje, EU integracije i boljoj regulativi. Ovaj projekat aktivan je od 2010. godine kroz podršku Evropske unije iz višedržavne IPA 2009. godine u ukupnoj vrijednosti od 6.200.000 EUR od čega je EU doprinos 4.400.000 EUR (8.615.290 KM). Podrška je nastavljena kroz višedržavnu IPA 2015. godinu u ukupnom iznosu od 3.500.000 EUR (6.853.072 KM), a potom 2018. godinu čije provođenje je u tijeku koje je započeto u 2019. godini, a završava u 2022. godini, u vrijednosti od 14.350.000 EUR (28.097.594 KM).

Nastavak podrške se očekuje kroz višedržavne IPA 2021. i 2022. programske godine u iznosu od 4.350.000 EUR (8.517.389 KM) u trajanju od 48 mjeseci.

Projekat podrške Regionalnog vijeća za saradnju (RCC) inicijativa je zemalja zapadnog Balkana i jugoistočne Evrope za promociju i podršku regionalne saradnje i razvoja kroz EU integracijske procese. U okviru opštih političkih smjernica koje je postavio Proces saradnje u jugoistočnoj Evropi (SEECF), RCC radi na razvoju i održavanju političke klime dijaloga, pomirenja, tolerancije i otvorenosti prema saradnji, s ciljem omogućavanja provođenja regionalnih programa usmjerenih na ekonomski i društveni razvoj i dobrobiti stanovnika regije. Jedna od oblasti podrške i saradnje RCC-a je „pravda i unutrašnji poslovi“ u kojim učestvuje Ministarstvo pravde BiH na ostvarenju dva cilja 1. Postizanje potpune sinergije ekonomskih reformi sa oblastima sigurnosti i vladavine prava radi poticanja dobrog upravljanja na osnovu grupe vrijednosti EU-a i 2. Podrška regionalnim akcijama u borbi protiv korupcije, jačanju transparentnosti i pravosudne saradnje. RCC je zvanično pokrenut na sastanku ministara inostranih poslova SEECF-a u Sofiji u 2008. godini, pod čijim sponzorstvom nastavlja djelovati. EU pruža svoju podršku od 2010. godine u iznosu od 3.200.000 EUR (6.265.665 KM), a u 2013. godini 10.900.000 EUR (21.342.423 KM), te IPA 2019. godina čije provođenje je u toku u iznosu od 15.000.000 EUR (29.370.307 KM).

Relevantnost projekta: Projekti su usko vezani uz procese EU integracija i svojevrsna su podrška za provođenje prioriteta iz istih u oblasti uprave i pravde. Svi projekti su vezani uz dimenziju regionalne saradnje koja je relevantna u kontekstu pridruživanja EU, a slabo prepoznata i integrisana kroz projekte podrške unutar zemlje.

Efikasnost projekta: Ograničenja i prepreke u ostvarenju efikasnosti projekta u protekloj godini, kao i u 2020. godini se odnose na rad u virtuelnom, Internet, okruženju koji umanjuje mogućnost umrežavanja i bližeg povezivanja partnera u regiji, zbog čega je znatan broj projektnih aktivnosti regionalnih konferencija, radionica i edukacija odložen ili u manjem opsegu organizovan u vidu video konferencija.

Efektivnost projekta: U okviru projekta SIGMA i ReSPA pružena je podrška razvoju bolje regulative kroz organizaciju video konferencija na temu procjene uticaja propisa, te razvoju praktičnog alata za procjenu uticaja i standardnog troška koštanja. Pored toga pružena je podrška reformi javne uprave kroz IPA II i naučene lekcije, analizi koordinacije politika i studiji procesa koordinacije politika u BiH.

U okviru RCC podrške sektoru pravde izrađena je mapa stanja digitalizacije pravosuđa u regiji, te podržano održavanje sastanaka radne grupe za praćenje provođenja aktivnosti u oblasti pravde.

2.1.9 Rekonstrukcija sprata zgrade Tužilaštva BiH

Opis projekta: Projekat Rekonstrukcija objekta i nadogradnja sprata za smještaj Tužilaštva BiH iz IPA sredstava je završen 2018. godine, tako što se pristupilo izgradnji novog montažnog objekta, smještenog uz državne pravosudne institucije. Od šireg koncepta projekta, koji je trebao da podrži rekonstrukciju postojećeg objekta uz znatan iznos i budžetskih sredstava iz Programa javnih investicija, se odustalo nakon što nije došlo do izmještanja drugih korisnika tog objekta.

U kontekstu Programa javnih investicija, po izrađenoj projektnoj dokumentaciji u 2018. godini, a u skladu sa zahtjevima Tužilaštva BiH kao krajnjeg korisnika objekta, izvršen je predmjer i predračun koštanja radova rekonstrukcije i nadogradnje postojećeg objekta.

Po osnovu predračuna koštanja radova rekonstrukcije i nadogradnje objekta, Ministarstvo pravde BiH je sačinilo i uputilo Vijeću ministara BiH na usvajanje novu Odluku o odobravanju višegodišnjeg projekta Rekonstrukcija objekta i nadogradnja sprata za smještaj Tužilaštva BiH, a koja je usvojena na 157. sjednici, održanoj 07. 11. 2018. godine.

Do kraja 2018. godine završene su sve aktivnosti koje prethode početku izvođenja radova rekonstrukcije i nadogradnje sprata objekta za smještaj Tužilaštva BiH, a u Nacrt budžeta institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2019. godinu uvrštena su potrebna dodatna sredstva za provođenje radova rekonstrukcije.

Ministarstvo pravde BiH je finaliziralo dokumentaciju za javno ugovaranje, te je objavilo javni poziv za izvođenje građevinskih radova slijedom čega je 04. 10. 2019. godine zaključen Okvirni sporazum i ugovor o izvođenju radova rekonstrukcije i nadogradnje objekta za smještaj Tužilaštva BiH sa rokom od 18 mjeseci za provođenje.

Zbog potrebe za proširenjem i produženjem projekta Ministarstvo pravde BiH je pripremlilo i Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o odobravanju višegodišnjeg projekta Rekonstrukcija objekta i nadogradnja sprata za smještaj Tužilaštva BiH, koju je krajem 2019. godine uputilo VM BiH na razmatranje i usvajanje. Iznos projekta rekonstrukcije i nadogradnje, s izradom projektne dokumentacije, u prijedlogu Odluke iznosi 4.237.000 KM. Vijeće ministara BiH je usvojilo predmetnu Odluku na 2. sjednici održanoj 23. 01. 2020. godine. Tokom te godine završene su radovi na rekonstrukciji, dok su finalne aktivnosti zatvaranja provedene početkom 2021. godine.

2.1.10 Programi Evropske unije – „Evropa za građane i Pravosuđe“

Ministarstvo pravde BiH u IPA II programskom ciklusu pomoći iniciralo je pridruživanje Bosne i Hercegovine dva programa Evropske unije kojim u skladu sa odredbama finansijske regulative ovih programa ima pravo pristupiti kao zemlja pristupnica uz plaćanje ulazne karte.

Program „Evropa za građane“ nastavak je EU programa IPA I programskog ciklusa kojim se promiče međusobna saradnja zemalja članica EU, kao i zemalja pristupnica, u područjima vezanima za zajedničku evropsku povijest i aktivno evropsko građanstvo.

Svrha Programa jest potaknuti građane Evrope na promišljanje zajedničkih vrijednosti, te na uključivanje u procese oblikovanja politika na EU nivou, s ciljem osnaživanja osjećaja evropskog identiteta i pripadnosti Evropskoj uniji.

Program funkcioniše kao platforma za poticanje građana na učešće u razvoju EU, a opšti ciljevi su:

- podizati nivo svijesti i razumijevanje građana o zajedničkoj evropskoj historiji i vrijednostima,
- njegovati evropsko građanstvo poboljšavajući uslove za građansko i demokratsko učešće na nivou Unije.

Aktivnosti programa se odvijaju na način da neprofitne organizacije, tačnije udruženja/fondacije/škole/javne ustanove i opštine/gradovi, prijavljuju projektne prijedloge na odabrani konkurs u sklopu Programa, a na neki od tri fiksna roka tokom svake godine. Odabrani projekti moraju uključivati niz međunarodnih događanja koja okupljaju građane iz svih zemalja partnera na projektu, a sve kako bi kroz raspravu i razmjenu znanja i iskustva na neku od odabranih EU tema osmislili rješenja za stvaranje pozitivnog doprinosa zajednici, te ih udijelili prema donosiocima odluka i široj javnosti.

Ministarstvo pravde BiH u sklopu ovog programa je imalo ulogu posredne kontakt tačke između administratora programa u EK-a i prijavitelja projekata, kao i promocije programa organizacijom radionica, distribucijom letaka, vodiča, poziva na prijavu i drugih promotivnih aktivnosti.

Sa istekom važenja programa u 2020. godini pripremljen je nacrt nove regulative koji je najavio izmjenu naziva programa u „Građanstvo, ravnopravnost, prava i vrijednosti 2021.-2027. godine (Citizens, Equality, Rights and Values – CERV)“ s kojim je u određenoj mjeri promijenjen i opseg.

Cilj programa Građani, jednakost, prava i vrijednosti je zaštititi i promicati prava i vrijednosti Unije kako su utvrđeni u Ugovorima EU-a i Povelji o osnovnim pravima, prije svega podupiranjem organizacija civilnog društva koje djeluju na lokalnom, regionalnom, nacionalnom i transnacionalnom nivou.

Cilj mu je i očuvanje, te daljnji razvoj otvorenih, demokratskih, ravnopravnih i uključivih društava zasnovanih na pravima i vladavini prava. To uključuje dinamično i osnaženo civilno društvo koje potiče demokratsko, građansko i društveno učešće građana, te njeguje bogatu raznolikost evropskog društva na osnovu naših zajedničkih vrijednosti, historije i pamćenja.

Program obuhvaća četiri tematska područja:

- Jednakost, prava i rodna ravnopravnost – promicanje prava, nediskriminacije i jednakosti (uključujući rodnu ravnopravnost) i unapređivanje uključivanja rodne osviještenosti i nediskriminacije u sve politike;
- Uključenost i učešće građana – promicanje uključenosti građana i njihova učešća u demokratskom životu Unije, razmjene među građanima različitih država članica, te podizanje svijesti o zajedničkoj evropskoj historiji;
- Daphne – borba protiv nasilja, uključujući rodno uslovljeno nasilje i
- Vrijednosti Unije – zaštita i promicanje vrijednosti Unije.

Ministarstvo pravde BiH je po isteku programa tokom 2020. godine započelo nove konsultacije za DEI, Direkcijom za proširenje EK i DEU u BiH u svezi mogućnosti pristupa programu, no kako je došlo do kašnjenja sa usvajanjem same regulative aktivnosti početka procesa su krenule u 2021. godini kada je upućeno novo pismo namjere pristupa programu, a za koji se još očekuje odgovor EK-a.

U prethodnom periodu programskog IPA II ciklusa Ministarstvo pravde BiH pokrenulo je i inicijativu pristupa EU programu „Pravosuđe“. Inicijativa pokrenuta 2015. godine je opozvana 2019. godine zbog dugog procesa konsultacija unutar BiH, a koji je značio mogućnost učešća BiH u programu samo u zadnjoj godini važenja programa. Inicijativa pristupanja i učešća u programu opozvana je na prijedlog EK-a da u tako kratkom roku BiH vjerovatno neće moći iskoristiti i osjetiti efekte učešća u programu, te joj predlaže opoziv inicijative za tekući i što ranije pokretanje inicijative pristupanja i učešća u programu nasljedniku narednog IPA III programskog ciklusa.

Program „Pravosuđe“ doprinosi daljnjem razvoju područja pravde Evropske unije koje se zasniva na uzajamnom priznavanju i povjerenju, posebice promicanjem pravosudne saradnje u građanskim i krivičnim stvarima i pomaže pri osposobljavanju sudaca i ostalih pravnih stručnjaka.

Cilj programa Pravosuđe je osigurati da se pravo EU-a provodi u potpunosti i dosljedno. Njegova je misija olakšati pristup pravosuđu licima i firmama širom EU-a i zemljama pristupnicama, posebno kada žive, rade, posluju ili očekuju pravosudni proces u drugoj zemlji EU-a.

Program za period 2014.-2020. godine promicao je:

- pravosudnu saradnju u građanskim pitanjima, uključujući građanske i komercijalne stvari, stečajeve, familijске stvari (kao što je razvod) i nasljedstva, itd.;
- pravosudnu saradnju u krivičnim stvarima poput finansijskog kriminala (prevare, pranja novca, korupcije), kompjuterskog kriminala, kriminala zaštite životne sredine, terorizma, trgovanja ljudima, seksualnog iskorištavanja i dječje pornografije, itd.;
- pravosudno osposobljavanje, uključujući jezično osposobljavanje u području pravne terminologije, radi promicanja zajedničke pravne i pravosudne kulture EU-a;
- efikasan pristup pravosuđu u EU-u, uključujući prava žrtava kriminala i proceduralna prava u krivičnim postupcima;
- inicijative politika u vezi s drogama (aspekti pravosudne saradnje i sprečavanja kriminala).

Program podržava aktivnosti osposobljavanja (razmjena kadra, seminari, razvoj internetskih alata za osposobljavanje ili modula za osposobljavanje za članove sudskog i pravosudnog sistema itd.), uzajamnog učenja, aktivnosti saradnje, razmjena najboljih praksi, provođenje stručnih pregleda, razvoj alata informacione tehnologije uključujući poboljšanje portala e-pravosuđe EU-a s ciljem poboljšavanja pristupa građana pravosuđu, kao i podizanja svijesti, informativne kampanje, konferencije itd., podrške za ključne igrače (ključne organizacije EU-a i mreže država EU-a čije vlasti provode pravo EU-a, itd.) i analitičke aktivnosti (istraživanja, prikupljanje podataka, razvoj zajedničkih metodologija, indikatori, ankete, priprema vodiča, itd.).

Program Pravosuđe od 2021. do 2027. godine osigurava finansijska sredstva za podršku pravosudnoj saradnji u građanskim i krivičnim stvarima, primjerice osposobljavanje sudaca i drugih pravosudnih djelatnika i efektivan pristup građana i preduzeća pravosuđu, slično kao prvi program bez politika droga.

Program doprinosi daljnjem razvoju evropskog područja pravde zasnovanog na vladavini prava, uključujući nezavisnost i nepristrasnost pravosuđa, uzajamnom priznavanju i povjerenju, te pravosudnoj saradnji.

Slično programu „CERV“ aktivnosti pristupanja započete su tokom 2021. godine kada je obavljena komunikacija sa Glavnom direkcijom EK za pravosuđe i zaštitu potrošača po pitanju potrebnih koraka postupka pokretanja inicijative. Po tome je nadležnim institucijama u BiH upućen poziv na iskaz interesa, a kako bi narednim korakom bilo upućeno pisma interesa.

2.2 Projekti Ministarstva pravde BiH u narednom periodu

Tokom 2018. godine u uskoj saradnji sa EK-a definisani su prioriteti za finansiranje iz EU sredstava pomoći za IPA 2019. i IPA 2020. programske godine. U skladu sa tim i prioriteti u okviru IPA sredstava pomoći planirana za sektor Vladavina prava i osnovna prava i to u 2019. godini za Pravdu i osnovna prava, a u 2020. godini za Unutrašnje poslove.

Proces programiranja za IPA 2019. godine zvanično je otpočeo krajem decembra 2019. godine dostavljanjem pisma EK o početku programiranja koordinirajućim institucijama kancelarije IPA koordinatora.

Ministarstvo pravde BiH, kao koordinirajuća institucije u okviru IPA II, za sektor vladavina prava i osnovna prava, je tokom 2019. godine vodilo programiranje IPA 2019. godine. Kao rezultat ovog procesa izrađena su dva Akciona dokumenta (AD): 1. Podrška sektoru pravde i 2. Podrška tranzicijskoj pravdi.

Proces izrade AD-a je tekao u skladu sa rokovima koje je postavila Delegacija EU i u skladu s određenim prioritetima od strane EK.

Vijeće ministara BiH je tokom 2019. godine, razmatralo i usvojilo prijedloge IPA 2019. i IPA 2020. godine državnih programa za BiH. Nakon toga se pristupilo izradi konačnih nacrti AD-ova, koje su koordinirajuće institucije dostavile IPA koordinatoru u maju 2019. godine. Nakon pregleda DEU u BiH i Evropske komisije, Ministarstvo pravde BiH sa VSTV-om i ostalim korisnicima je postupilo u skladu sa dostavljenim komentarima čime je provedena revizija AD-ova.

Nakon što je Evropska komisija usvojila državne programe IPA 2019. i IPA 2020. godine za Bosnu i Hercegovinu, dostavila je Finansijske sporazume u cilju provođenja procedure za potpisivanje Sporazuma, a što je ista slijedila, a potom i ratifikovanja. Procedure su završene u septembru 2020. godine čime su sredstva postala operativna.

U okviru IPA 2019. godine državnog paketa pomoći je nastavak projekta EU podrška pravdi (EU4Justice) iz 2015. i 2017. godine u iznosu od 16 miliona EUR (31.285.895,00 KM). Okvirno projekat se odnosi na podršku VSTV-u BiH za provođenje nalaza stručne misije - 6 miliona EUR, Alternativnom rješavanje sporova i pružanju pravne pomoći - 2 miliona EUR, Sudskoj policiji (opremanje) - 4 miliona EUR i za unapređenje infrastrukture – 4 miliona EUR. U okviru IPA 2019. godine se provodi projekat „EU podrške tranzicionoj pravdi (EU for Transitional Justice)“ u iznosu od 9 miliona EUR. Okvirno projekat se odnosi na podršku procesuiranju predmeta ratnih zločina - 5 miliona EUR, podršku pronalasku i identifikaciji nestalih lica kroz Međunarodni institut za nestala lica (ICMP) – 3,5 miliona EUR i podršku za monitoring procesuiranja predmeta ratnih zločina (OSCE Grant) – 0,5 miliona EUR.

S obzirom na posljedice uzrokovane pandemijom COVID 19 Vijeće ministara BiH je na prijedlog EK-a dalo saglasnost za preusmjeravanje sredstava iz državnih programa IPA 2018., IPA 2019. i IPA 2020. godine za BiH za potrebe odgovora i saniranja posljedica Covid-19 i rješavanja migrantske krize. S obzirom da je preusmjeravanje uključivalo i projekte podrške za sektor pravde i uprave predloženo je da sve aktivnosti na koje je uticala predložena realokacija trebale biti uključene Akcione dokumente 2021. ili 2022. programskoj godini, odnosno da se planiraju za podršku u prvim programskim godinama IPA-e III.

U 2020. godini, u postupku programiranja Višedržavne IPA II, provedene su konsultacije s institucijama sektora pravde u BiH za akcije Višedržavne IPA II i prosljeđena obavijest o realokaciji. Tokom 2021. godine ključnim partnerskim institucijama upućene su informacije o usvojenim odlukama u okviru programa Višedržavne IPA II. i izmjenama programa Višedržavne IPA 2019. i 2020. godine. U višedržavnoj IPA 2019. godini usvojen je prijedlog „Podrška efektivnijem provođenju pravde u slučajevima korupcije i organizovanog kriminala na zapadnom Balkanu kroz praćenje suđenja“ u iznosu od 6.000.000 EUR (11.739.659 KM) i u IPA 2020. godini „Podrška EU-a pomirenju: Jačanje odgovornosti za ratne zločine na zapadnom Balkanu“ u iznosu od 3.200.000 EUR (6.265.665 KM). Unutar navedenih programskih ciklusa nalaze se i projekti podrške reformi uprave, sigurnosti i unapređenju ljudskih prava kojih Ministarstvo pravde i uopće sektor pravde bi potencijalno mogao biti korisnik u određenim pitanjima. U IPA 2019. godini to su projekti „Podrška EU regionalnoj sigurnosti“ i „Podrška EU-a izgradnji kapaciteta za kibernetičku sigurnost na zapadnom Balkanu“, a u 2020. godini „EU za vladavinu prava: Angažman građana za javni integritet“ i „EU za sigurnost: Podrška za jačanje borbe protiv nezakonitog posjedovanja, zloupotrebe i trgovine malim oružjem i lakim naoružanjem (SALW) na zapadnom Balkanu“.

U prethodnom periodu u saradnji sa kancelarijom IPA koordinatora (DEI) započeta je priprema za novi Instrument pretpristupne pomoći Evropske unije za period 2021.-2027. godine (IPA III) za što su obavljene konsultacije sa mjerodavnim institucijama sektora pravde u BiH, analiza postojećih sektorskih planskih dokumenata i mapiranje postojećih sektorskih strategija koje su odnose na i harmonizovane su za sve nivoe vlasti.

Uporedo Delegacija EU u BiH je Kancelariji IPA koordinatora dostavila prihvatljivu i provedivu listu prioriteta za pripremu idejnih projekata (Action Fiche-AF) koje se odnose na i harmonizovane su za sve nivoe vlasti, kao i mjerama za socio-ekonomski oporavak od posljedica Covida-19, ističući da su referentni dokumenti za programiranje IPA-e strategije koje se u kontekstu Bosne i Hercegovine odnose za sve nivou vlasti u istoznačnom tekstu. Pravni i strateški okvir, kao i finansijski okvir EU za period 2021.-2027. godine (IPA III) koji uključuje i finansijski paket za oporavak od Covida -19 nisu na vrijeme usvojeni zbog čega na zahtjev EK-a Kancelarija IPA koordinatora je, u saradnji sa relevantnim institucijama, pripremila prijedloge idejnih projekata IPA III za 2021. i 2022. programsku godinu radi rezervisanja dvogodišnje finansijske alokacije iz IPA III za BiH. IPA III za razliku od prethodnih okvira ne predviđa alokacije po zemljama pristupnicama već okvirno za sve zemlje i time prelazi sa pojedinačnog pristupa na zajednički pristup, a pri čemu područja pomoći nose nazive „prozori“ koji sadržavaju tematske prioritete. U skladu s tim, Ministarstvo pravde BiH je u konsultaciji sa drugim korisnicima pomoći dao stručne doprinose za idejne prijedloge u okviru prozora 1 (Vladavina prava, osnovna prava i demokratija), Tematski prioritet 1 (Pravosuđe). Paket prijedloga idejnih projekata Bosne i Hercegovine kancelarija IPA koordinatora je dostavio na razmatranje EK-a radi analize kroz jedinstven proces ocjene mjerodavnosti podnesenih idejnih projekata za sve zemlje IPA korisnice. Ova ocjena predstavlja prvu selekciju predloženih akcija (projekata) od strane EK. U komentarima EK-a na prijedlog sektora pravde u BiH, zaprimljeni krajem 2020. godine, a uslijed nedostatka napretka o pitanjima reforme pravosuđa i činjenice da projektni prijedlog IPA 2022. godine zahtjeva suštinsku reviziju, predlaže se smanjenje opsega, te shodno tome, umanjenje budžeta, dok daljnje akcije u predstojećim godišnjim paketima u cijelosti mogu biti podržane, pod uslovom da se postigne napredak unutar sektora. Koordinišući i prateći ovaj proces, Kancelarija IPA koordinatora tokom 2021. godine je u konsultacijama sa mjerodavnim institucijama nastavila razvijati idejne projekte u projektne prijedloge odnosno akcione dokumente.

Takođe početkom 2021. godine DEI je kroz konsultacije pokrenuo izradu posebnog višegodišnjeg planskog dokumenta za IPA III pod nazivom Strateški odgovor (SO) za period 2021.-2024. godine, a koji predstavlja odgovor zemlje na zahtjeve EK-a naziva Programski okvir za period 2021. - 2027. godine. Radi se o akcionom dokumentu prioriteta i dinamike korištenja IPA III po prozorima i tematskim prioritetima.

Ministarstvo pravde BiH je, u konsultacijama sa entitetskim ministarstvima pravde, VSTV-om BiH i Pravosudnom komisijom Brčko distrikta BiH, dalo stručne doprinose za izradu odgovora u sklopu Tematskog prioriteta 1 – Pravosuđe, popunjavajući i obrasce prijedloga idejnih projekata za IPA III 2023. i 2024. programsku godinu.

Nakon što je Kancelarija IPA koordinatora, DEI, uradio prvobitnu procjenu zrelosti pripremljenih prijedloga AD-ova sa ciljem da oni što bolje odgovore zahtjevima procjene koju će provoditi EK, isti su u formi finalnog nacrtu upućeni Vijeću ministara BiH i dalje EK na komentare i donošenje Odluke o njihovom prihvatanju.

U decembru 2021. godine EK-a je usvojila službenu verziju dokumenta IPA III Programskog okvira za period 2021.-2027. godine.

Isto tako sa procesom programiranja državnih IPA programa pomoći započeo je i ciklus programiranja višedržavne IPA pomoći. Ministarstvo pravde BiH je po zaprimljenom dopisu ureda višedržavne IPA iz DEI nadležnim institucijama u konsultacije su dostavljeni prijedlozi višedržavne IPA za 2021. i 2022. programsku godinu. IPA prijedlog koji se direktno tiče sektora pravde je „EU za vladavinu prava: Podrška kreiranju politike o uspješnosti pravosudnog sistema na zapadnom Balkanu i Turskoj zasnovanoj na dokazima“ u iznosu od 5.200.000 EUR (10.181.706 KM), dok indirektno to su prijedlozi iz domena sigurnosti i ljudskih prava naziva „EU podrška regionalnoj sigurnosti“ u iznosu od 20.000.000 EUR (39.160.410 KM) i „EU podrška osnovnim pravima Roma na zapadnom Balkanu i Turskoj“ u iznosu od 7.000.000 EUR (13.706.143 KM).

Iako su pripremljeni dokumenti državnog IPA programa, nepostojanje pravnog i strateškog okvira, a time niti dogovora o modalitetima koordinacije i institucionalnih odgovornosti u procesu planiranja i programiranja, u IPA III ozbiljno se narušava princip sektorskog pristupa, naročito ako se u obzir uzme postojanje visoke stope decentralizovanosti, slabih kapaciteta, različitog shvatanja uloga i odgovornosti, te slabe koordinacije između i unutar institucija koje prirodom poslova i nadležnosti bi trebale sačinjavati sektore.

Vezano uz aktivnosti praćenja provođenja projekata Ministarstvo pravde BiH, kao koordinirajuća institucija sektora, pripremila je doprinos institucija sektora Pravde i osnovnih prava za izradu Godišnjeg izvještaja o provođenju IPA II u BiH 2020. godine. Ujedno je učestvovala i davala doprinos aktivnostima praćenja projekta učešćem u sastancima upravnih odbora i monitoring odbora za provođenje projekata IPA II.

Nakon što je Projekat “Unapređenje rada na predmetima ratnih zločina u BiH” (Projekat IPA 2017) okončan 06. 10. 2020. godine, početkom 2021. godine otpočelo je provođenje projekta IPA 2019. godine, kao nastavak podrške jačanja pravosudnih institucija u BiH u okviru paketa pomoći IPA 2012/2013/2017. godine. Predviđeno trajanje projekta je 24 mjeseca, od 01. 01. 2021. do 31. 12. 2022. godine sa istim ciljevima i podrškom kao u prethodnim projektima koji se za Ministarstvo pravde BiH odnose na podršku krivičnoj odbrani. Nakon tog roka predviđeno je da podršku radu na predmetima ratnih zločina u BiH se pruži kroz paket pomoći IPA 2022. godine. Procjenjujući da će biti potrebna dodatna pomoć procesuiranju predmeta ratnih zločina u programskoj IPA 2022. godini predviđen je nastavak podrške nakon isteka IPA 2019. godine.

Ovome treba dodati da se iz višekorisničke IPA-e za 2020. godinu kao podrška procesuiranju predmeta ratnih zločina predviđa projekat „EU podrška pomirenju: Jačanje odgovornosti ratnih zločina na zapadnom Balkanu“ u vrijednosti od 3.200.000 EUR (6.236.567 KM), kao i IPA 2022. godinu projekat „Izgradnja povjerenja na zapadnom Balkanu“ u vrijednosti od 7.000.000 EUR (13.642.491 KM) s trajanjem do 72 mjeseca.

Sa završetkom projekta „Inicijativa za pravnu sigurnost i efikasno pravosuđe u Bosni i Hercegovini – Faza II“ predviđen je i osiguran nastavak, kao faza III. projekta. Glavni cilj projekta ostaje osiguranje bolje zaštite ljudskih prava pojedinaca u BiH uz pomoć efikasnog pravosuđa koje provodi blagovremenu, visokokvalitetnu i dosljednu pravdu u skladu sa standardima Evropske konvencije za ljudska prava i sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava. Projekat će otpočeti 2022. godine i trajat će 24 mjeseca. Projekat je dobrovoljni doprinos Vlade Norveške.

Projekat „EU podrška za rodnu ravnopravnost u BiH - GEF/GEI“ kojem je za cilj podržati gender institucionalne mehanizme u BiH nastojeći zadovoljiti međunarodne standarde i pravnu stečevinu EU u oblasti rodne ravnopravnosti će se provoditi i u 2022. godini s predviđenim završetkom do kraja devetog mjeseca.

Regionalni projekat inicijative borbe protiv korupcije - „Mapa puta za borbu protiv korupcije i nezakonitih finansijskih tokova za Zapadni Balkan“ opšteg cilja „jačanje otpornosti društava JIE na korupciju, jačanjem kapaciteta vlada, organizacija civilnog društva, privatnog sektora i medija za sprečavanje i borbu protiv korupcije, te za efektivno provođenje Konvencija UN-a protiv korupcije“, trogodišnji projekat s početkom u 2021. godini i u 2022. godini imat će značajne aktivnosti u kojima će jedan od korisnika biti i Ministarstvo pravde BiH.

Regionalni projekat Horizontalna podrška reformama u oblasti ljudskih prava („Horizontal facility“) II, kao fleksibilan mehanizam koji podržava reformske procese prilagođene korisnicima u oblastima vladavine prava, demokracije i ljudskih prava s ciljem da njegovi korisnici budu u skladu sa evropskim standardima otpočeo u 2019. godini završava u 2022. godini. Ministarstvo pravde BiH kao korisnik projekt u dijelu vezanom za izvršenje krivičnih sankcija će aktivno učestvovati u planiranim aktivnostima.

Nasljednik projekta „Jačanje javnih institucija u BiH“ je IPA 2019. godine projekt „EU podrška efikasnoj javnoj upravi koji bi trebao otpočeti sa radom u 2022. godini. Po usvajanju godišnjeg IPA 2019 programa Kancelarija koordinatora za reformu javne uprave je institucije korisnice obavijestila da je, uz stručnu podršku osiguranu kroz projekt SPI GiZ, pripremila nacrt projektnog zadatka (ToR) za dio Komponente 1 koji se odnosi na Rezultat 1 (Ojačana funkcija kontrole i koordinacije prijedloga politika, konsultacija, institucionalnih i administrativnih kapaciteta zaposlenih (s naglaskom na analitičke vještine državnih službenika odgovornih za funkciju kontrole kvaliteta)), a gdje je Ministarstvo pravde BiH jedan od ključnih korisnika u kojem će se voditi aktivnosti oko analize i (re)definisanja pravnog okvira za razvoj i koordinaciju politika, kao i programiranja i provođenja programa osposobljavanja. Pored navedenog iz IPA državnog i višedržavnog finansiranja planirane su aktivnosti projekata reforme javnih finansija, napose u oblasti finansijskog planiranja, upravljanja i kontrole u kojima će Ministarstvo pravde BiH biti jedan od značajnih korisnika.

Podrška reformama javne uprave i pravde u BiH (SIGMA-OECD/ReSPA/RCC) višegodišnji su projekti koji će se odvijati narednih godina sa podrškom osiguranom kroz višekorisničku IPA 2020. i 2021. godinu u zajedničkoj vrijednosti za ReSPA i SIGMA oko 19.850.000 EUR (KM). Jedna od specifičnosti u kojim se preklapa reforma javne uprave i pravde dolazi kroz višekorisničku IPA podršku 2021. godine je u projektu naziva „EU podrška vladavini prava: Podrška izradi politika zanovanih na dokazima koje se odnose na efekte pravosudnih sistema“ u vrijednosti od 5.200.000 EUR (38.686.206 KM). Pored navedenog u 2022. godini predviđeno je započinjanje projekta IPA 2018. godine u komponenti razvoja funkcije strateškog planiranja sektora pravde u BiH podrškom kapacitetima i razvoju funkcije praćenja i procjene provođenja sektorske strategije.

Bosna i Hercegovina je završila učešće u programu Evropa za građane 2014. – 2020. godine, koji je za cilj imao poticanje saradnje između građana i organizacija iz različitih zemalja, razvijanje osjećaja pripadnosti zajedničkim evropskim idealima, te promovisanje procesa evropskih integracija. Učešće u Programu, koje je započelo 2016. godine, podrazumijevalo je plaćanje ulazne karte, odnosno godišnjeg finansijskog doprinosa Bosne i Hercegovine, pri čemu se dio sredstava pokrivaio iz Instrumenta predpristupne pomoći (IPA) – u prvoj godini provođenja Programa 90%, nakon čega se iznos sufinansiranja iz IPA fondova u narednim godinama smanjivao za 5 %, a povećavalo sufinansiranje iz budžeta. Ukoliko se u obzir uzmu uplaćeni iznosi ulazne karte i iznosi povučениh sredstava kroz projekte, može se zaključiti da je Bosna i Hercegovina ostvarila vrlo uspješno učešće u programu Evropa za građane. Na osnovu Okvirnog sporazuma o opštim principima učešća u programima Evropske unije, Bosni i Hercegovini je, uz provođenje standardne procedure pregovaranja i zaključivanja Sporazuma o pristupanju, otvorena mogućnost nastavka učešća u programu koji od januara 2021. godine nosi naziv CERV. Za period finansiranja 2021.-2027. godine predviđeno je oko 1,55 milijardi EUR. Nastavak učešća Bosne i Hercegovine u CERV programu doprinijelo bi održanju kontinuiteta i omogućilo nastavak i jačanje ranije uspostavljenih partnerstava i saradnje sa Evropskom unijom, te stvaranje novih partnerstava. Tokom 2022. godine očekuje se zaključivanje Sporazuma o pridruživanju i omogućavanje BiH podnošenje projektnih prijava, te organizaciju promotivnih aktivnosti.

Takođe u proteklom IPA programskom ciklusu od 2014. do 2020. godine, Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine je iniciralo pristupanje EU programu „Pravosuđe“, koji ima za cilj daljnji razvoj evropskog područja pravde. S obzirom na to da bi, radi trajanja procesa pribavljanja pozitivnih mišljenja nadležnih institucija, korištenje mogućnosti programa bilo omogućeno samo u završnoj, 2020., godini, preporuka Glavne direkcije EK-a za pravosuđe i zaštitu potrošača u Briselu je bila da se opozove daljnji postupak pristupanja, te da se procedura pristupanja pokrene u što ranijoj fazi narednog EU finansijskog ciklusa. Postupajući u skladu sa preporukom Evropske komisije, Vijeće ministara BiH je donijelo zaključak o opozivu pristupanja navedenom programu. Za period finansiranja 2021.-2027. godine predviđeno je oko 300 miliona EUR. Tokom 2022. godine očekuje se nastavak procesa i upućivanje pisma interesa, a po tom i zaključivanje Sporazuma koji bi omogućio podnošenje prvih prijedloga projekata.

3. PREPORUKE ZA PRAĆENJE PROVOĐENJA PROJEKATA

Po pitanju praćenja provođenja projekata i dalje se bilježi značajan nedostatak sveobuhvatnih i objedinjenih informacija o rezultatima na projektima, a što je rezultat slabe i neblagovremene komunikacije između provedbenih organa, koordinatora projektne pomoći i korisnika, pa i dalje predstavlja jedan od ključnih izazova za svrsishodno praćenje i izvještavanje o provođenju projekata u cjelini. Kao jedna od slabosti Ministarstva pravde BiH je i nedostatak formalnih procedura kojima se regulišu pitanja upravljanja projektima pomoći uključujući i projekte koji se vode unutar Programa javnih investicija. Očekivanje je da će MFT kao centralno koordinirajuće tijelo za uspostavljanje sistema upravljanja projektima pomoći i koordinacijom cjelokupne međunarodne ekonomske pomoći pružiti podršku, te pravno urediti i dati smjernice prilikom uređenja oblasti projektnog planiranja, a što je u uskoj svezi sa funkcijom strateškog planiranja čiji razvoj predviđa koncept projektnog planiranja.

Sa tim u vezi nastavlja se dobra praksa sa projektima EU koji su, uvođenjem sektorskog pristupa, postali zahtjevniji u pogledu sve aktivnijeg uključivanja korisnika pomoći u ciklus upravljanja projektima pomoći, sa jedne strane, a ujedno i transparentni i pristupačni za koordinaciju i upravljanje sa jednog mjesta, sa druge strane. I dalje su zadržani mehanizmi praćenja i procjene provođenja koji obuhvataju praćenje u okviru upravljačkih organa projekata (upravni ili nadzorni odbori), podnošenje polugodišnjeg i godišnjeg izvještaja o provođenju projekata IPA nadzornom odboru i učešće u vanjskom praćenju rezultata provođenja projekata (nadzor usmjeren na rezultate – ROM i evaluacija projekata), kao i obukama usmjerenim na unapređenje praćenja provođenja i samog programiranja pomoći. Nastavljen je rad IPA Nadzornog odbora, sastavljenog od predstavnika EK, državnog predstavnika zemlje korisnice i samih korisnika, a koji daje ocjenu efektivnosti i preporuke za daljnje provođenje. Ovaj mehanizam predstavlja minimum za cjelovito upravljanje projektima koji omogućuje integritet podataka, a odražava se i na praćenje projekata uvrštenih u sam pregled provođenja projekata. DEU u BiH podsjećanja radi je izradila i početkom 2015. godine omogućila elektronski pristup bazi osnovnih podataka o projektima finansiranih iz sredstava EU IPA 2007. – 2013. godine, kao i 2014.-2020. godine preko svoje internet stranice. Osim uobičajenog uspostavljanja upravnih odbora između ugovorne strane i korisnika, za manji broj projekata, nema dodatnih mehanizama za praćenje i procjenu provođenja donatorskih projekata. Protekla 2021., kao i prethodna 2020., godina bila je vrlo izazovna u pogledu saradnje i komunikacije zbog ograničenja održavanja masovnih događaja. Pandemija je dodatno prioritetizirala potrebu digitalizacije i pripreme odgovora na rad u kriznim situacijama.

Na osnovu navedenog preporučuje se:

- 1) nastaviti rad na izradi sistema za prikupljanje, obradu i vođenje projekta pomoći u saradnji s MFT i DEI,
- 2) podsticati uspostavljanje formalnih i neformalnih mehanizama za praćenje i procjenu projekta između donatora, provedbenih agencija i korisnika pomoći usmjerenih na rezultate, putem mehanizma praćenja i izvještavanja o provođenju SRSP u BiH,
- 3) poticati na uspostavljanje novih kanala komunikacije i digitalizacije procesa koordinacije, te pripremu odgovora za rad u kriznim situacijama,
- 4) u saradnji sa MFT tražiti privremeno i trajno rješenje za upravljanje projektima pomoći, te u mjeri kojoj je moguće normirati i formalizirati postupak upravljanja projektima pomoći u Ministarstvu pravde BiH.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Ministarstva pravde BiH predviđeno je da su poslovi planiranja i praćenja provođenja projekata pomoći u nadležnosti SSPKPEI. U 2021. godini došlo je do trajnog upošljavanja jedne od dvije upražnjene pozicije za poslove projekata pomoći, dok je na drugoj veći dio godine radilo lice na određeno vrijeme.

Pri utvrđivanju zrelosti funkcije upravljanja projektima pomoći u Ministarstvu pravde BiH može se ustvrditi da je u početnoj fazi uspostavljanja ove funkcije, pri čemu su prisutna određena znanja i sposobnosti ove funkcije, dok se postepeno i ad hoc grade kapaciteti.

U skladu sa navedenim uz gore iznesene nedostatke pripremljen je i izrađen ovaj predmetni izvještaj. Unapređenje upravljanja projektima zahtijeva daljnje razvijanje kapaciteta i jačanje uloge Ministarstva pravde BiH u koordinaciji pomoći. Ministarstvo pravde BiH nastavlja, u skladu sa procedurom za uspostavljanje sektorskog pristupa, smjernicama proisteklim iz istekle strategije decentraliziranog upravljanja pomoći i reformama javne uprave, postepeno uz dostupna resurse raditi na izgradnji svojih kapaciteta za upravljanje projektima pomoći, a čemu će doprinijeti značajno započete međunarodne inicijative, a posebno se oslanjajući na sredstva pomoći iz IPA 2018. godine.

U skladu s ocjenama EU, što se navodi u izvještajima o napretku, ali i dokumentima o uspostavljanju i provođenju IPA-e I i II u BiH, proces uspostavljanja sistema za upravljanje projektima je u ranoj fazi, posebno po pitanju uspostavljanja kapaciteta koji će pružiti podršku provođenju projekata, a odnosi se na efektivnu unutrašnju komunikaciju i uspostavljanje efektivnih kontrola, te sistematičnom pristupu u provođenju projekata.

U skladu s ocjenom EU o provođenju projekta, ukazuje se potreba za što skorijim prenošenjem vlasništva nad cjelokupnim procesom korištenja fondova na institucije vlasti u BiH, uspostavljanjem struktura za indirektno upravljanje pomoći, ujedno uspostavljujući strukture za sektorski pristup. Jedan takav pristup iziskuje veću uvezanost institucija na svim nivoima vlasti povezanih istom i/ili sličnom politikom.

Da bi organi vlasti u BiH, u ovom slučaju Ministarstvo pravde BiH, bili ocijenjeni spremnim za samostalno programiranje donatorskih projekata, podneseni projekti trebaju biti „zreli“ i strateški osmišljeni.

Takođe, postoji i potreba za unapređenjem koordinacije i upravljanja donatorskom pomoći unutar Ministarstva pravde BiH, a u cilju racionalnijeg i svrsishodnijeg korištenja donatorskih sredstava.

U svrhu jačanja vlasništva nad procesima i uspostavljanja sistema planiranja za budžetska sredstva, isto tako je potrebno voditi računa da se u Ministarstvu pravde BiH pruži podrška i nastavi raditi na daljnjoj izgradnji kapaciteta u oblasti upravljanja projektima.

Svi resursi za projekte pomoći, kao i za planiranje budžeta, uključujući i one koji rade na izradi i provođenju propisa, pod pretpostavkom da će u narednom periodu DEI i MFT voditi procese uspostavljanja sistema upravljanja projektima, je potrebno da se uključe u daljnje profesionalno usavršavanje kako bi se optimizirala predmetna funkcija.

Na osnovu navedenog preporučuje se:

- 1) u saradnji sa DEI pripremati, planirati, voditi i nadzirati efektivnu i efikasnu donatorsku pomoć i vršiti njenu koordinaciju, a u skladu sa sektorskim pristupom EU na provođenju IPA i drugih projekata,
- 2) u saradnji sa DEI i MFT izvršiti procjenu potreba za obukama u oblasti upravljanja projektima pomoći i istražiti načine za provođenje obuka,
- 3) u saradnji sa MFT i donatorskom zajednicom dosljedno pratiti i ažurirati baze podataka o projektima pomoći i redovno objavljivati informacije o donatorskoj pomoći na Internet stranici Ministarstva pravde BiH.